

Vad missade jag på vägen?

En fallstudie om processen för kortfilmen ”Anonyma kärleksarbetare”

Sofie Häkkinen

Förnamn Efternamn

Examensarbete

Mediekultur, Manus & regi

2020

EXAMENSARBETE	
Arcada	
Utbildningsprogram:	Mediekultur
Identifikationsnummer:	
Författare:	Sofie Häkkinen
Arbetets namn:	Vad missade jag på vägen? En fallstudie om processen för kortfilmen ”Anonyma kärleksarbetare”
Handledare (Arcada):	Robert Nordström
Uppdragsgivare:	-
<p>Sammandrag:</p> <p>I denna fallstudie behandlar jag min process kring min examensfilm <i>Anonyma kärleksarbetare</i> och de val jag tagit längs processen, från förproduktion till postproduktion. Parallellt med denna skrivprocess har vi även omarbetat kortfilmen till en kortare version på basen av de insikter och reflektioner jag fått via skrivandet. Syftet med arbetet är att jag som regissör och filmskapare förstå den kreativa processen bättre och kunna utvecklas genom att reflektera över vilka val lett till resultatet dvs. kortfilmen. Arbetet är begränsat till att endast behandla kortfilmen <i>Anonyma kärleksarbetare</i> och tre centrala scener i filmen; anslags-, klimax- och avtoningsscenen. I teoridelen behandlar jag teori om filmdramaturgi, särskilt gällande anslags-, klimax- och avtoningsscener. I metod delen redogör jag för hur jag gått tillväga i min kreativa process i de olika faserna. I diskussionsdelen reflekterar jag över de insikter jag kommit fram till och vad jag kunde gjort annorlunda både i processen med filmen men även i detta arbete. Det större syfte med detta arbete är att andra filmskapare och personer som går igenom kreativa processer hoppeligen kan få insikt i hur en skapandeprocess kan gå till och eventuellt få hjälp av det i sina processer.</p>	
Nyckelord:	Fallstudie, kortfilm, kreativ process, dramakomedi
Sidantal:	31
Språk:	Svenska
Datum för godkännande:	

DEGREE THESIS	
Arcada	
Degree Programme:	Mediaculture
Identification number:	
Author:	Sofie Häkkinen
Title:	What did I fail to notice? A case study about the process for the short film “Anonyma kärleksarbetare”
Supervisor (Arcada):	Robert Nordström
Commissioned by:	-
<p>Abstract:</p> <p>In this case study I analyze my process in my short film <i>Anonyma kärleksarbetare</i> and the choices I’ve made during the process, from preproduction to postproduction. At the same time as this writing process we have also reworked the short film to a shorter version based on the insights and reflections I have gotten through writing. The purpose of this thesis is that I as a director and filmmaker will understand better the creative process and can develop from the reflections over what choices have led to the result: the shortfilm. This thesis threats only my short film <i>Anonyma kärleksarbetare</i> and three relevant scenes in the short film; the introduction-, climax- and final scene. In the theory chapter I present theory about film dramaturgy, especially theory about introduction-, climax- and final scenes. In the method chapter I describe my creative process through out all the different phases. In the discussion chapter I contemplate the insights I’ve made and what I could’ve done differently in the short film and also in this thesis. The other purpose of this thesis is to possibly reach out to other filmmakers and persons that go through a creative process and hopefully can get an insight into a creating process and maybe get support in their processes.</p>	
Keywords:	Case study, short film, creative process, dramedy
Number of pages:	31
Language:	Swedish
Date of acceptance:	

INNEHÅLL

1	Inledning	6
1.1	Bakgrund.....	6
1.2	Syfte, avgränsning och frågeställning	7
1.3	Metod	8
1.4	Struktur	8
2	Teori	9
2.1	Centrala begrepp	9
2.2	Anslag	10
2.3	Klimax	10
2.4	Avtoning	11
3	Synopsis för Anonyma kärleksarbetare	11
4	Analys av de tre scenerna	11
4.1	Femårsdagen	12
4.2	Förproduktion	12
4.3	Inspelning.....	14
4.4	Postproduktion	15
5	Uppbrottet	16
5.1	Förproduktion	17
5.2	Inspelning.....	18
5.3	Postproduktion	19
6	Försoningen	19
6.1	Förproduktion	20
6.2	Inspelning.....	21
6.3	Postproduktion	22
7	Diskussion	24
7.1	Avslutning	25
	Källor	26
	Bilagor	26

Figurer

Figure 1: Iris (Tuuli Heinonen) och Leo (Tom Rejström). Foto: Jodie Sinclair. Anonyma kärleksarbetare, 2019.	13
Figure 2: Leo med sitt nya spel, Deathkill warriors V. Foto: Jodie Sinclair. Anonyma kärleksarbetare, 2019.	15
Figure 3: Iris besviken efter att Leo stuckit och spelat sitt nya spel. Foto: Jodie Sinclair. Anonyma kärleksarbetare, 2019.....	16
Figure 4: Foto: Jodie Sinclair.	17
Figure 5: Uppbrottet. Foto: Jodie Sinclair.....	18
Figure 6: Iris lämnar Leo. Foto: Jodie Sinclair.	19
Figure 7: Stödgruppen firar Iris som klarat av sjustegsmetoden ”Vägra kärleksarbete”. Foto: Jodie Sinclair.	20
Figure 8: Stödgruppen omvandlad till yogastudio. Foto: Jodie Sinclair.....	21
Figure 9: Försoningen. Foto: Jodie Sinclair.	22
Figure 10: Foto: Jodie Sinclair.	23
Figure 11: Foto: Jodie Sinclair.....	23

1 INLEDNING

Våren 2019 regisserade jag min examensfilm *Anonyma kärleksarbetare* inom kursen *Slutproduktion* på yrkeshögskolan Arcada. *Anonyma kärleksarbetare* är en 15 minuter lång dramakomedi. I denna skriftliga del av mitt examensarbete kommer jag att analysera vilka val jag kunnat göra annorlunda från förproduktion till postproduktion för att få en mer fungerande kortfilm. Parallellt med arbetet av denna skriftliga del av mitt examensarbete har vi även klippt om kortfilmen från en 21 minuter lång version till en 15 minuters version på basen av de tankar jag fått i denna skrivprocess.

1.1 Bakgrund

Idén till detta examensarbete, att skriva om vad jag kunnat göra annorlunda, fick jag under kursen *Slutproduktion* under vilken vi även producerade kortfilmen. I slutskedet av kursen skulle filmen vara klar och vi fick till uppgift att skriva en reflektion över hela processen, från förproduktion till slutprodukt.

Då jag skrev reflektionen blev det tydligt att det fanns många val jag nu hade gjort annorlunda. Val både i förproduktionen, på inspelningsplatsen och i klippskedet. Jag upplevde bland annat att tiden tog slut i postproduktionsskedet, att filmen inte kändes färdig. Jag kände att det saknades fokus i filmen och den kändes alltför lång för att hålla tittarens intresse. Efter en längre paus från filmen kändes det mycket tydligare vad som inte fungerar och är överflödigt.

Frågor som dök upp då jag igen såg filmen efter pausen: Varför är den här sekvensen med? Den för ju inte berättelsen vidare. Varför filmade vi inte en närbild i den här scenen? Filmen saknar det tempo vi eftersträvat ända från början av processen. Samtidigt finns det mycket roligt i filmen som överraskar mig. Efter en tids paus från filmen ville vi klippa om filmen till en kortare och hoppeligen mer fungerande film. Det har varit värdefullt för mig att i efterhand reflektera över mina val under processen och fundera över varför det blev som det blev. Jag tror att den reflektionen är viktigt för mig för att utvecklas som regissör och filmskapare. Den reflektionen har också starkt varit bas för omarbetningen av filmen. Mitt intresse att reflektera över skapandeprocessen och utvecklas som

regissör och filmskapare ligger till grund för detta examensarbete. Även min vilja att ta dra nytta av de reflektionerna och omarbete kortfilmen.

1.2 Syfte, avgränsning och frågeställning

I detta examensarbete har jag valt att fokusera på tre centrala scener i filmen *Anonyma kärleksarbete*. Mitt syfte är att analysera inlednings-, klimax- och avtoningsscenerna i filmen och därefter reflektera kring de val jag tagit i olika skeden av skapandeprocessen. Genom att göra detta vill jag bättre förstå vad som ledde till resultatet och vilka andra val jag kunnat ta. Jag har valt att använda mig av litteratur om filmdramaturgi för att få en förståelse för hur dessa scener dramaturgisk brukar vara uppbyggda.

Jag har valt att avgränsa mitt arbete till att endast omfatta min examensfilm *Anonyma Kärleksarbetare* och de tre valda scener i filmen. Jag har valt de tre scenerna på grund av att jag önskat gjort scenerna annorlunda men även för att de är särskilt viktiga i en film. I min reflektion har jag ytterligare valt att fokusera främst på val kring regi- och fotoarbetet eftersom jag varit mest involverad i dessa och hade i efterhand gjort mest annorlunda val kring regi och foto.

Min frågeställning i detta arbete är:

- Vilka val gjorde jag och vad hade jag kunnat göra annorlunda i efterhand gällande de tre valda scenerna i kortfilmen *Anonyma kärleksarbetare*?

Centrala frågor som jag kommer reflektera kring i arbetet är:

- Hur gestaltade vi scenen i planeringsskedet?
- Vilka val gjorde vi på inspelningarna?
- Vilka val tog vi i postproduktionen?
- Vad blev resultatet av dessa val och vad kunde jag ha gjort annorlunda?

Genom fokus i scenerna menar jag att berättelsen följer en röd tråd, håller stilen filmen igenom och känns jämn med tanke på tempot. Genom dessa frågeställningar hoppas jag kunna hålla mig till vad som är relevant i scenerna utan att fokusera på varje enskild

detalj. Jag strävar även till att kunna fundera kring vilka faktorer förbättrar filmen som en helhet och bidrar till att få temat och centrala intrigen i filmen tydligare.

Jag kommer att i varje kapitel kort redogöra för scenens händelseförlopp och sedan gå in på hur jag gick tillväga i förproduktionen, på inspelningsplatsen och i postproduktionen. Jag kommer beskriva vad vi gjort i de olika faserna för att ge en insyn i processen och för att förstå vilka val och handlingar har kunnat leda till ett visst resultat. Jag kommer främst att fokusera på de faktorer i scenerna jag tyckt varit mindre fungerande för att hoppeligen förstå vad jag kunde ha gjort annorlunda och få lärdom av dem.

1.3 Metod

Metoden för mitt examensarbete är fallstudie eller det engelska mer bekanta uttrycket case study. Typiskt för en fallstudie är att man vanligtvis undersöker ett eller några fåtal fall, kan vara exempelvis en särskild händelse eller process. Genom att man begränsar sig till endast ett eller några fall ger fallstudier möjlighet till att undersöka fallet på djupet. Målet med en fallstudie är ofta att fokusera på processen och se vad för insikter och erfarenheter man kan få av det istället för att endast fokusera på resultatet. I fallstudier är det viktigt att man tydligt avgränsar fallet till exempel att det finns en klar början och ett slut på vad man undersöker. Fallstudier fokuserar ofta på processer, relationer och försöker skapa förståelse för vad som sker och varför samt hur olika komponenter påverkar varandra. (Denscombe 2014 s. 90–93)

Jag har valt metoden fallstudie för mitt arbete eftersom mitt arbete begränsar mig till endast en process, min konstnärliga process med min kortfilm. Den passar även för att jag vill undersöka en process och få insikt om hur vissa val kom till och vad som kunde gjorts annorlunda.

1.4 Struktur

I kapitel 1 kommer jag att gå igenom bakgrund för mitt examensarbete, syftet samt avgränsning, mina frågeställningar och metoden för arbetet.

I kapitel 2 kommer jag kort förklara några centrala begrepp i arbetet. Jag kommer även gå in på teori kring dramaturgi och specifikt teori kring anslag, klimax och avtoningsscener för att sedan kunna öppna upp hur dessa scener var i min kortfilm.

I kapitel 3 går jag igenom synopsis för kortfilmen för att ge en helhetsbild av kortfilmens innehåll.

I kapitel 4–6 kommer jag gå in på anslag, klimax och avtoningsscenen i *Anonyma kärleksarbetare* och reflektera över de val jag gjorde i förproduktion, på inspelningsplatsen och i postproduktionen samt vad jag kunnat göra annorlunda.

I kapitel 7 reflekterar jag över mitt examensarbete och vad jag kommit fram till i den processen. Jag diskuterar även vad jag kunde ha gjort annorlunda.

2 TEORI

I detta kapitel kommer jag att kort förklara några centrala begrepp i mitt arbete. Jag kommer även gå in på teori om filmdramaturgi. Mitt fokus kommer vara på vad anslag, klimax och avtoningsscener brukar innehålla och vara uppbyggda. Det här främst som en referensram för mitt eget analyserande av de tre valda scenerna i *Anonyma kärleksarbetare* istället för någon sorts absolut sanning eftersom teori kring dramaturgi oftast är skrivna med tanke på långfilm.

2.1 Centrala begrepp

Nedan redogör jag kort över några begrepp jag kommer använda i mitt examensarbete.

Synopsis är en kort sammanfattning av en text, film eller skådespel. (SAOL 2000)

Synopsis används ofta i filmsammanhang för att enkelt skapa en översikt över handlingen i en film.

Tempo syftar i detta arbete på takt såväl i klippet som i berättelsens händelseförlopp.

Bildmanus även kallad storyboard, är en visuell plan över hur en film kommer gestaltas. Bildmanuset liknar en serie i sin utformning och används för att illustrera

händelseförloppet i en film. Bildmanus fungerar som ett viktigt kommunikationsredskap mellan särskilt fotograf och regissör.

Förproduktion som även brukar kallas preproduktion är den förberedande fasen i en filmprocess. Den fasen kommer innan inspelning och kan bestå av manusskrivande, roll-sättning och annan planering.

Inspelning är den fasen var en film spelas in eller filmas. I en filmproduktion spelas oftast både en rörlig bild och ljud in.

Postproduktion kommer efter inspelningsfasen och består av såväl klipp av bildmaterialet som klipp av ljudet, färgkorrigering, eventuell grafik och dylikt.

2.2 Anslag

De första minuterna i en film brukar kallas för anslag eller inledning. Det är då tittaren får ett intryck av vad filmen kommer att vara och även skapa förväntningarna för filmen. Anslaget fungerar som en slags överenskommelse mellan skaparen och tittaren, de är då tittaren får en uppfattning om t.ex. hurdan sorts genre eller stämning filmen kommer ha. Därför är anslaget väldigt viktigt eftersom i början av filmen är tittaren öppen och accepterar även världen även om den inte bygger på logik.

Ju längre in i filmen vi går desto svårare har tittaren att acceptera sådant som går emot de överenskommelser som är gjorda i början. I anslaget får vi ofta se huvudkaraktärerna agera och får därmed en uppfattning om dem, deras karaktär och vad de har för relationer och konflikter. (Granath, 2006. s.59–61) Anslaget kan innehålla en presentation av huvudkaraktärerna och miljön men kan även vara mer abstrakt och stämninggivande. (Lindqvist, 2009. s.34–35)

2.3 Klimax

Klimaxscenen är ofta en sorts höjdpunkt och en väldigt viktig scen i filmen. Då avgörs ofta det som hela filmen byggt upp till, vi får veta ifall huvudpersonen uppnår det hen

strävat till eller inte. Klimaxscenen består vanligtvis av en uppgörelse eller strid. (Lindqvist, 2009. s.54) I kortfilmer är klimaxscenen inte alltid så dramatisk och ödesdiger som i långfilm men utgör ändå en avgörande händelse eller insikt för huvudkaraktären.

2.4 Avtoning

Avtoningen är oftast den sista scenen i filmen. Efter den vanligtvis intensiva och fartfyllda klimaxscenen brukar ofta följa avtoningen som fungerar som en sorts andningspaus för tittaren att ta in vad som skett men fungerar även för att knyta ihop berättelsen.

Avtoningen är i likhet med anslaget ofta endast några minuter långt. I avtoningen får tittaren ofta följa med huvudpersonen och åtminstone få en aning om hur hans liv fortsätter. (Lindqvist, 2009. s.55)

3 SYNOPSIS FÖR ANONYMA KÄRLEKSARBETARE

I korthet handlar kortfilmen *Anonyma kärleksarbetare* om Iris, som är utmattad av att ta allt emotionellt och praktiskt ansvar i relationen med sin pojkvän Leo. Hon kommer i kontakt med den mystiska stödgruppen Anonyma Kärleksarbetare och får lära sig sjustegsmetoden ”Vägra kärleksarbete” för att förändra sitt förhållande.

Svårigheter uppstår då Leo inte uppnår de insikter som metoden också kräver, han ser helt enkelt inte vilket tungt lass Iris drar i deras relation. Efter stor frustration hos Iris, bristande kommunikation med Leo samt påtryckningar från stödgruppen, bestämmer sig Iris för att lämna Leo. Detta visar sig vara steget som krävdes för att Leo äntligen skulle komma insikt - och de båda återförenas med förhoppningen om att kunna förbättra sin relation.

4 ANALYS AV DE TRE SCENERNA

I detta kapitel kommer jag att gå djupare in på de tre valda scenerna i filmen. Jag kommer att gå igenom varje scens händelseförlopp i korthet, vad jag anser inte fungerade i

kortfilmen och redogöra för de val vi gjorde i förproduktionen, på inspelningsplatsen och slutligen i postproduktionen för att reflektera över vad som ledde till resultatet.

För mig var det viktigt att *Anonyma kärleksarbetare* trots sitt allvarliga ämne, emotionellt arbete i parförhållanden skulle kännas komisk, färggrann och ha ett raskt tempo. Några referenser vi hade som inspiration var SVT-serien *Sjukt oklart* som är en slags uppskruvad dramakomedi, vilket vi också eftersträvade. Speciellt var seriens snabba klipp och tempo, intressanta bildkompositioner som lyckades förstärka komiken och något upphöjda karaktärer något jag blev väldigt inspirerad av.

4.1 Femårsdagen

Anonyma kärleksarbetare börjar med att vi ser Iris laga mat och förbereda inför vad som visar sig vara hennes och pojkvännens Leos femårsdag. Iris har flera maträtter på gång samtidigt som hon fixar dukning och Leos present. Leo kommer hem från jobbet, helt trött. Han har i misstag tagit emot extra arbetsturer över påsken då han glömt bort att de bokade en resa då.

Iris överraskar Leo med ett datorspel han velat ha men trots allt Iris fixande kommer inte ihåg att det är deras årsdag. Leo frågar ifall han kan spela lite tills maten är klar och hinner gå iväg innan Iris hinner protestera. Iris lämnar ledsen och besviken kvar i köket men blir snart avbruten av att det ringer på dörren och går iväg för att öppna. I nästa scen får vi veta att det är Karolina som ringt på för att rekrytera Iris med till *AKA-Anonyma kärleksarbetare*. Scenen finns i manusform under bilagor som bilaga 1.

4.2 Förproduktion

Femårsdagsscenen var en av de scenerna jag haft svårast med från början, huvudkaraktärerna skall presenteras och mycket info skall fram. Samtidigt kändes scenen knepig att föreställa på ett sätt som skulle sätta tonen för filmen men även så att relationen mellan Iris och Leo skulle kännas realistisk. För mig kändes den rätt karikatyrisk när jag försökte föreställa mig scenen framför mig vilket gjorde att jag inte hade en tydlig vision jämfört med många andra scener.

Figure 1: Iris (Tuuli Heinonen) och Leo (Tom Rejström). Foto: Jodie Sinclair. Anonyma kärleksarbetare, 2019.

I förproduktionen gick min process till så att jag först analyserade manuset och försökte föreställa scenen framför mig som en inre rörlig bild, hur karaktärerna rör sig, vilket känslotillstånd de har och vilket förhållande de har till varandra i scenen. I det här skedet hade vi inte fastslaget inspelningsplatserna ännu så i stor del fick jag "se scenen" i ett så kallat imaginärt rum. Då jag kommit igång och även fotografen bekantat sig med materialet brukade vi träffas och diskutera scenen ifråga. Oftast hade fotografen redan skissat på första version av bildmanuset så att vi kunde nåt gemensamt och konkret att utgå från i planerandet.

Innan vi bestämde oss för vem som skulle spela Iris och Leo provfilmade vi några olika kombinationer av Iris och Leo med olika skådespelare. Det var viktigt för mig förutom att Iris skulle kännas som en stark karaktär och inte bli nåt slags offer för sin situation. Jag ville även att Leo skulle kännas som en bra och sympatisk typ som man förstår varför Iris är tillsammans med men samtidigt också rätt bekväm av sig och tar lite ansvar och initiativ. Kemin mellan de som spelade Iris och Leo var också viktig för att förstå att relationen ändå hade något i sig som är värt att kämpa för.

Då vi hade rollsatt alla roller träffades vi ett par gånger för att gå igenom scenerna och allmänt prata om stilen och temat i filmen samt karaktärerna. Vi hade en skild övning med skådespelarna som spelade Iris och Leo. På övningen diskuterade vi deras förhållande, deras bakgrund och testade några olika scener. Bland annat testade vi igenom femårsdagsscenen, vilket även var den vi hade på provfilmningen. Vi testade även scenen var Iris gör slut med Leo. Jag tror att jag då ren kände att dom scenerna var viktiga att testa för att de hade element av allvar på ett annat sätt som lätt kunde kännas överdrivet eller som inte skulle sitta i helheten.

4.3 Inspelning

Femårsdagsscenen den första scenen vi spelade in till filmen. Förutom att hela teamet inte träffats ännu var även inspelningsplatsen ny för många. Som det brukar vara så är första dagen lite fumlig innan man kommer igång och hittar en rytm och sätt att jobba. Själv kände jag även en osäkerhet inför den här scenen för att den för mig alltid känts lite karikatyrisk. Innan inspelningarna hade vi övat scenen en gång tillsammans med skådespelarna och jag kände att den kom väldigt naturligt för dem.

Jag kände att den primära utmaningen låg i utrymmet och hur vi hade bildplanerat scenen i förhållande till hur skådespelarna rörde sig. Scenen börjar med att Iris står i köket och kockar, hon förflyttar sig flera gånger för att gå och röra om i olika kastruller och fixar i ordning allt. I scenen skär hon sig i fingret då hon skär morot och går till kylskåpet för att skriva upp plåster på inköpslistan. Det här allt händer innan Leo ens kommit hem men kändes viktiga för att visa hurdan karaktär Iris är, allt hon gör hemma och i deras förhållande och för att ge info om att de är deras femårsdag.

Figure 2: Leo med sitt nya spel, Deathkill warriors V. Foto: Jodie Sinclair. Anonyma kärleksarbetare, 2019.

Vi hade planerat in många bilder men ändå kändes de som att vi inte fick riktigt variation i bildberättandet. Vi ville ha en vid bild för att få med alla rörelser och förflyttningar medan vi förstås ville ha t.ex. dialogbilder på Iris och Leo samt närbilder då Iris skär sig i fingret och när hon skriver på inköpslistan. På inspelningsplatsen filmade vi ändå allt vi tänkt men fick förstås anpassa något eftersom den vida bilden blev från en lite konstig vinkel pga. hur rummet var uppbyggt och vart kameran rymdes.

4.4 Postproduktion

I de första versionerna av klippet var femårsscenen väldigt lång och innehöll mycket info som vi kom fram till att var onödig. Scenen stack ut från helheten genom att den saknade tempo som behövdes för att förmedla komiken. Vi hade filmat en hel del korta klipp som kändes roliga, bland annat Iris som stressar runt, drar upp strumpbyxorna, rättar till banden på presenten och dricker vin. De klippen filmade vi för vi tänkte att de skulle förstärka den skruvade och humoristiska stilen. I klippskedet lämnade vi ändå bort dessa och behöll endast det som var nödvändigt för att tittaren skall hänga med dvs. att Iris har förberett mycket inför vad vi i nästa scen får veta att är deras femårsdag, att Leo inte kommer ihåg årsdagen och Iris blir ensam kvar i köket besviken då Leo går iväg för att spela. I

förproduktionen kändes alla dessa klipp och små sekvenser viktiga medan vi konstaterade att de var de som bromsade filmen från att komma igång ordentligt.

Den vida bilden vi filmat fungerade inte helt som vi hoppats och skapade en känsla av distans till karaktärerna och den använde vi egentligen främst för att klippa via och då någon av karaktärerna förflyttade sig. Jag tror att ifall jag tänkte igenom "koreografin" noggrannare och hunnit testa den med skådespelaren och jag tillsammans med fotografen kunnat på förhand gå igenom scenen hade hjälpt oss att tänka om och planera mer fungerande bilder.

Figure 3: Iris besviken efter att Leo stuckit och spelat sitt nya spel. Foto: Jodie Sinclair. Anonyma kärleksarbetare, 2019.

5 UPPBROTTET

I scenen var Iris gör slut med Leo har Iris precis kommit hem från möte med stödgruppen. På stödgruppsträffen har hon återigen fått sina förhoppningar krossande då Leos utveckling inte är tillräcklig för vad metoden kräver. Ifall han inte ändras snart menar Karolina att han aldrig kommer ändras vilket innebär att hon måste lämna honom. Iris kommer hem nedslagen och hittar Leo vid sin dator i telefon med sin mamma, ätandes pasta.

Iris triggas ytterligare av att Leo inte lämnat mat åt henne och frågar henne ifall de har köpt nån present åt hans mamma vars födelsedag han glömt bort. Situationen urartar sig

i ett gräl och Iris lämnar Leo som inte anat att situationen skulle komma. Iris stormar ut och Leo blir kvar stående, tittandes efter henne. Scenen finns bifogat i manusform som bilaga 2.

5.1 Förproduktion

Jag funderade en hel del på hur jag ville gestalta Iris och Leos uppbrott. Jag ville att det skulle finnas ett allvar och en känsla av att bråket skulle ha en mer realistisk ton än många andra uppskruvade scener. Jag ville att Iris irritation skulle växa och vi för en gångs skull skulle ta ut sin ilska vilket vi inte sett henne göra under filmens gång. Hennes frustration börjar byggas upp redan i stödgruppen i och med att alla hennes förhoppningar om att hennes relation går att rädda och Leo verkligen har förändrats gått i kras. Iris kommer hem och Leo ger henne bara mer orsaker att bli frustrerad över.

Figure 4: Foto: Jodie Sinclair.

Samtidigt som jag ville att Iris ilska skulle växa och kulminera i grälet var hon gör slut med Leo då fått nog av allt ville jag också att själva uppbrottet inte skulle kännas hysteriskt utan gärna uppgivet och därmed mer allvarligt. Scenen har andra element som är väldigt skruvade som att Karolinas röst kommer ur Leos telefon och befäller Iris att lämna

Leo och att Karolina senare i scenen dyker upp bakom Leo och i kylskåpet för att igen beordra henne att göra slut.

5.2 Inspelning

Uppbrottsscenen var speciell att filma då den samtidigt var allvarlig var den rätt komisk att filma in med Karolinas uppdykanden och Karolina i kylskåpet. Scenen spelades in andra inspelningsdagen så en mer bekväm och avslappnad stämning hade uppstått bland team och skådespelare. Det ledde även till att det fanns ett visst motstånd i att hitta koncentrationen och ge arbetsro för skådespelarna att leva in sig i scenen. Trots det löpte inspelningen av scenen bra till slut. Jag upplevde att vi hade samma utmaning som vi även haft med femårsdagsscenen och försoningsscenen, det fanns nånting med situationen och hur skådespelarna var placerade i rummet och med bilden som kändes uppställd. Jag minns att även skådespelarna upplevde det utmanande att röra sig då utrymmet var något begränsad då scenen till stor del utspelade sig vid kylskåpet. Precis som i de andra scenerna kunde jag och fotografen kunnat gå bättre igenom scenen på förhand tillsammans med skådespelarna. Jag kunde även i större utsträckning försökt lugna inspelningsplatsen genom att be endast de personer som behövde vara i närheten vara där. Det kunde även varit smart att filma grälet till först och sedan de mer komiska bilderna då Karolina dyker upp på olika ställen.

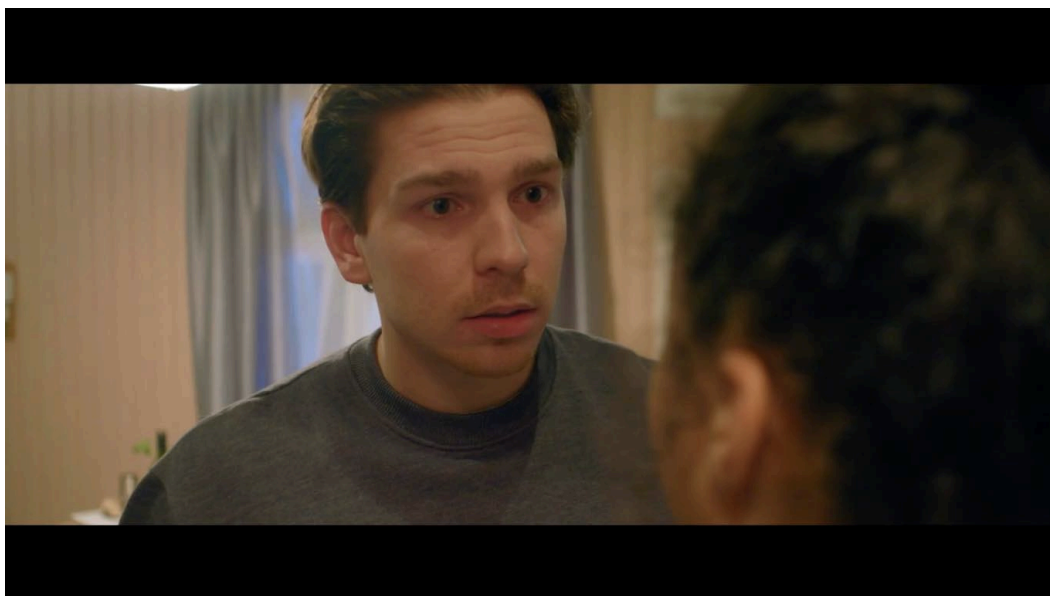

Figure 5: Uppbrottet. Foto: Jodie Sinclair.

5.3 Postproduktion

Även uppbrottsscenen kändes för lång i de första versionerna av klippet. I den slutliga versionen lyckades vi förkorta grälet till att bli mycket mer koncist vilket fungerade bättre med den mer avskalade visionen jag hade haft från början. I manuset fanns det mycket mer dialog medan den blev mest fungerande som koncis med bara några laddade repliker. I manuset blir Leo kvar vid kylskåpet efter att Iris gått iväg. Efter en stund vänder han sig om, ser kalendern var det står ”femårsdag <3” och inser att han gjort bort sig ordentligt. Vi spelade in den delen men den kändes onödigt övertydlig, särskilt då vi också skippade bilden var vi såg ”femårsdag <3” i kalendern i första scenen då Iris skriver på inköpslistan.

Figure 6: Iris lämnar Leo. Foto: Jodie Sinclair.

6 FÖRSONINGEN

I sista scenen eller den så kallade försoningsscenen belönas Iris i gruppen *Anonyma kärleksarbetare* med ett diplom för att ha avklarat sjustegsmetoden *Vägra kärleksarbete*. Ceremonin avbryts av en knackning på ytterdörren. Stödgruppsmedlemmarna omvandlar salen snabbt till en yogasal. Medlemmarna intar yogaposition och Karolina går för att öppna dörren. Det visar sig vara Leo som söker efter Iris. Då Karolina berättar att Iris inte är där, insisterar han på att ändå få komma in för att testa på yoga. Karolina släpper

motvilligt in honom och lämnar valet åt Iris. Iris kommer tvekande fram till Leo som intagit nedåtgående hunden-positionen. Fastän hon ännu är arg på Leo kan hon inte hålla sig allvarlig då hon ser hur han ansträngt sig och till och med klätt sig i yogatrikåer. Scenen finns under bilaga 3.

Figure 7: Stödgruppen firar Iris som klarat av sjustegsmetoden "Vägra kärleksarbete". Foto: Jodie Sinclair.

6.1 Förproduktion

Den sista scenen i filmer är precis liksom den första scenen, viktig och svår. Den sista scenen ska förutom att knyta ihop berättelsen även i bästa fall lämna tittaren med en slutsats. Det är här jag tycker hela budskapet kan bära eller brista och eftersom min förhoppning var att temat kring det emotionella arbetet Iris utfört i deras förhållande skulle komma fram kändes det viktigt att tittaren får en känsla av att hon inte förlåter Leo alltför lätt. Samtidigt ville jag även att slutet skulle bli något öppet och inte alltför tydligt förklara hur det skulle fortsätta för Iris och Leo.

Scenen var en av de längre i filmen och hade flera vändningar i sig och därmed också rätt stor ändring i känslolägen. Placeringen av karaktärerna i utrymmet kändes utmanande med tanke på att utrymmet ändå skulle vara begriplig för tittaren trots att det var ganska mörkt. Vi funderade en hel del på var Leo kunde komma in för att komma in i yogasalen

direkt istället för någon liten entré pga. att det både visuellt fungerade bättre men också för att avstånden skulle vara kortare och Iris hade möjlighet att reagera på hans röst.

Figure 8: Stödgruppen omvandlad till yogastudio. Foto: Jodie Sinclair.

6.2 Inspelning

På inspelningsplatsen visade sig att jag och fotografen hade tänkt scenen på olika sätt, vi hade haft olika tankar hur karaktärerna rörde sig och var det hade sina dialoger, som utspelade sig på tre olika ställen i samma scen. Det ledde till att vi fick tänka om en del på plats och att vår ljussättning blev rätt improviserad och snabbt ihopsatt.

Det hade förstås underlättat ifall vi haft möjlighet att gå igenom scenerierna på plats innan inspelningarna men vi kunde också ha gjort det samma morgon för att undvika snabba lösningar i stunden.

På inspelningsplatsen hade jag inte bestämt mig helt för vilken version av slutet jag ville köra med, antingen en version var det blir tydligt att Iris saknat Leo och förlåter honom eller en var Iris tydligt är sårad och var det är mer otydligt ifall de alls har en framtid tillsammans.

Figure 9: Försoningen. Foto: Jodie Sinclair.

Jag minns att den här scenen var den mest jobbiga och stressiga att spela in. Scenen spelade vi in sista inspelningsdagen efter fyra väldigt långa dagar med lite sömn. Jag minns att jag i det här skedet var rätt slut fast jag gick på nån slags överenergi. Den här dagen hade vi många scener att filma och jag minns att vi var efter i tidtabellen. Jag tror grunden för min stress var att jag inte själv hade klart för mig vilken version av slutet jag ville ha.

På inspelningsplatsen fanns det även en hel del teammedlemmar och eftersom det var ett stort öppet utrymme blev de väldigt lyhörd när stämningen var okoncentrerad på setet. Vi hade även vår lärare på plats som i forskningssyfte följade med, antecknade och fotade särskilt mitt arbete vilket jag minns ökade på min stress. Efter att vi fått lugnat ner inspelningsplatsen gick inspelningen av scenen ändå bra och jag kunde vara mer närvarande och kände bättre av när vi lyckats fånga den känsla som kändes rätt.

6.3 Postproduktion

För mig blev det tydligt i klippet att vi inte hade planerat scenen tillräckligt. Ljussättningen och karaktärerna kändes uppställt och teatralt. Våra tagningar av då Iris och Leo bara ser på varandra var väldigt långa och med lite olika variationer. Trots att jag anser att vi lade ner onödigt mycket tid på olika varianter hade vi nytta av det då vi använde oss av en kombination av de olika klippen.

Figure 10: Foto: Jodie Sinclair.

I de första versionerna av klippet var det väldigt utdraget stunden Iris och Leo ser på varandra och klipptes fram och tillbaka mellan dem vilket resulterade i en lite obekväm känsla och antiklimax då den sekvensen inte hade någon dialog utan bara blickar. Sekvensen hade behövt vara kortare för att lämna ett så kallat mer öppet slut var vi inte skriver tittaren på näsan. Till slut blev scenen ändå helt fungerande trots alla utmaningar på inspelningsplatsen. Allt kunde vi förstås inte fixa i postproduktionen men i den slutliga versionen kändes missarna mindre synliga.

Figure 11: Foto: Jodie Sinclair.

7 DISKUSSION

På basen av mina reflektioner kan jag konstatera att i mitt fall hade mer planering varit a och o. Särskilt istället för att skjuta upp de scener jag varit osäker på, planera dem och testa dem helst på inspelningsplatsen i förväg. En nyttig tumregel att återkomma till är det bekanta filmuttrycket ”kill your darlings” dvs. att inte förälska sig i något som inte fungerar eller gynnar helheten. Även att sträva till efter att endast ha det nödvändiga för att tittaren ska hänga med, jag märker att vi ibland fördummade vår tittare genom att göra saker lite övertydliga och filmade saker som vi i klippet sedan skippade. Jag kan också konstatera att även fast man visserligen kunnat göra mycket på ett annat sätt så är det alltid lätt att vara efterklok och att man i stunden gjort det bästa man kunnat enligt sina kunskaper och erfarenheter.

Sammanfattningsvis kan jag konstatera att de tre analyserade scenerna alla har flera saker gemensamt. För mig saknade jag en tydlig vision för dem och sköt upp planeringen med dem i hopp om att få en klar bild. Jag och fotografen hade även tänkt oss scenerna lite olika vilket jag tror att beror på förutom knapp planering även bristande kommunikation över hur vi såg scenariot. Scenerna stod enligt mig något ut från helheten genom att de saknade det snabba tempo vi eftersträvat. Även på grund av att jag var osäker och ville att allvaret i scenerna kom fram och inte tappades bort i komiken.

Eftersom det gått mer än ett och ett halvt år sedan vi inledde förproduktionen med *Anonyma kärleksarbetare* kan man ifrågasätta hur pålitligt mina minnen är i efterhand och vad jag valt att minnas eftersom jag inte fört dagbok eller anteckningar längs processen. Jag inser även att inblicken i processen blir något knapp i och med att jag fokuserar främst på vissa faktorer som jag anser vi kunnat göra bättre. För en utomstående läsare som varken läst manuset eller sett kortfilmen kan detta eventuellt bli mer av skrap på ytan. Jag kunde även ha gått djupare in i att beskriva processen och mer systematiskt beskrivit de olika momenten trots att arbetet också till sin karaktär är mer kvalitativ och följer en individuell process.

Jag tror helt klart att jag ser på processen på ett annat sätt och minns andra saker när jag blickar bakåt med produkten färdig. Det hade varit intressant att läsa mina tankar under

processen. Samtidigt tycker jag att det känns spännande att se resultaten och sedan försöka blicka bakåt och nysta upp vilka val som ledde till beslutet. Mitt examensarbete är därmed främst en personlig reflektion och analys av en konstnärlig process för att hjälpa mig i framtida liknande processer.

Trots att omarbetningen av filmen varit en egen process från det här skriftliga arbetet har jag haft nytta av att kunna använda de tankar som kommit upp i denna skrivprocess för att sedan ta nytta av det i ombearbetningen men också kommit på nya saker i omarbetningen jag kunnat ta med här. Ifall jag skulle göra ett dylikt arbete på nytt skulle jag dokumentera processen tydligare för att sen ha möjligheten att använda mig av materialet vid behov.

7.1 Avslutning

Det har varit utmanande och lärorikt att reflektera kring min kreativa process för kortfilmen *Anonyma kärleksarbetare*. Jag upplever att det varit särskilt viktigt för mig eftersom jag tror man då ett projekt tagit slut ofta går vidare till nya projekt utan att fundera kring det som varit. Trots att jag tror att varje kreativ process är olika tror jag att det är värdefullt att stanna upp ibland och se tillbaka på processen när man inte längre är mitt i den. För mig har det gett nya insikter om hur jag själv arbetar och en djupare förståelse i vad jag kan utveckla i min yrkesroll.

KÄLLOR

Denscombe, Martyn, 2014, 3:2 uppl.: Forskningshandboken -för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna. Lund: Studentlitteratur AB.

Granath, Thomas, 2006, 3:1 uppl.: Manus och dramaturgi för film. Malmö: Liber AB.

Lindqvist, Fredrik, 2009: Att skriva filmmanus. Hägersten: Adastra media.

Svenska Akademiens ordböcker, 2000. Tillgänglig: <https://svenska.se/tre/?sok=synopsis&pz=1> Hämtad: 7.5.2020.

BILAGOR

Utdrag ur manuset *Anonyma kärleksarbetare*, skrivet av Helmi Tolonen.

Bilaga 1 – Scen 1, ”Femårsdagen”.

Bilaga 2 – Scen 14 & 15, ”Uppbrottet”.

Bilaga 3 – Scen 16, ”Försoningen”.